

Kaupunginhallitus 10.08.2026 § 238

§ 238

Yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistäminen 2.9.2026 osana talouden tasapainotustyötä sekä vuoden 2027 talousarvion ja 2028–2029 taloussuunnitelman laadintaa

Valmistelijat / lisätiedot:
Takala Jutta
Mäkiranta Tiia
Jyrkkä Maria
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallitus päättää

1

käynnistää taloudellisen, rahoituksellisen ja toiminnallisen tilanteen perusteella sekä valtuuston neuvottelukunnan 30.4. talouden tasapainotuksen neuvottelutuloksen toteuttamiseksi henkilöstöä (työ- ja virkasuhteiset) koskevat työvoiman käytön mahdollista vähentämistä, toiminnan uudelleenjärjestelyjä ja talouden tasapainottamista koskevat yhteistoimintaneuvottelut 2.9.2026 alkaen. Valtuuston 8.6.2026 hyväksymän taloussuunnitelman kehyyksen lähtökohtana on valtuustoryhmien neuvottelutuloksen mukaisesti vuosien 2026–2029 lainanottotarpeen vähentäminen noin 222 milj. euron kokonaissopeutuksella. Se tarkoittaa noin 68,4 miljoonan euron vuositason vaikutusta käyttötalouteen. Henkilöstöön liittyviä vaikutuksia arvioidaan olevan kaupunkitasoisesti enintään 10 milj. euroa vuositason toimintamenoina,

2

että yhteistoimintaneuvottelujen piirissä on Espoon kaupungin koko henkilöstö. Yhteistoimintaneuvotteluissa käsiteltäviä henkilöstövaikutuksia voivat olla mahdolliset organisaatiomuutokset ja toiminnon uudelleenjärjestelyt sekä lisäksi mahdolliset irtisanomiset, osa-aikaistamiset, lomautukset ja toiminnan uudelleenjärjestelyt, jotka voivat johtaa palvelussuhteen ehtojen muutoksiin ja palvelussuhteen olennaisten ehtojen muutoksiin irtisanomisperusteella. Arvioitu vähennystarve on enintään 300 henkilötyövuotta kuitenkin siten, että henkilöstön mahdollisia vähentämistoimia ei tulla lähtökohtaisesti esittämään perusopetuksen, lukion ja varhaiskasvatuksen (sis. päiväkodit ja asukaspuistot) suoriin opetus- ja kasvatustehtäviin. Henkilöstön mahdollisten vähentämistoimien ulkopuolelle rajautuu näin arviolta noin 8000 työ- tai virkasuhdetta eli yli kaksi kolmasosaa kaupungin palveluksessa suoraan olevista. Mahdollisten vähentämistoimien lisäksi mahdollisia muita vaikutuksia arvioidaan kohdistuvan noin 1000 henkilöön,

3

valtuuttaa kaupunginjohtajan antamaan kirjallisen neuvotteluesityksen yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi sekä nimeämään työnantajan edustajat yhteistoimintaneuvotteluihin.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Tausta

Espoon talous on viime vuosina ajautunut epätasapainoon useiden samanaikaisten tekijöiden seurauksena. Sote-uudistus heikensi Espoon taloudellista asemaa pysyvästi, kaupunki on kasvanut viime vuodet voimakkaasti ja menojen kasvu on ollut nopeampaa kuin asiakas- ja asukasmäärän kasvu tai kaupungin tulojen kasvu. Rakenteellisia muutoksia ei saatu TaKE-ohjelmassa toteutettua riittävästi. Kasvava kaupunki tarvitsee palveluja ja investointeja, mutta nykyinen käyttötalouden ja investointien menokehitys ylittää sen mihin kaupungin tulokehitys ja rahoitusasema pystyvät vastaamaan. Talouden tasapainotus edellyttää pysyviä rakenteellisia muutoksia.

Talouteen liittyy edelleen epävarmuustekijöitä kuten verotulojen kehitys, investointiohjelman realistisuus ja globaalin toimintaympäristön epävakaus. Nämä voivat edelleen heikentää talouden tilannetta ja kasvattaa sopeutustarvetta. Myös valtion toimenpiteet vaikuttavat suoraan Espoon talouteen. Työllisyysuudistus siirsi kaupungeille uusia vastuita ja rahoitusriskejä, mikä kasvattaa rakenteellista alijäämää erityisesti tilanteessa, jossa työttömyysaste ei ole palautunut pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta velkaantumisen kasvu voidaan pysäyttää ja kaupungin taloudellinen asema turvata. Espoo-tarinan mukainen kokonaissopeutustarve on noin 220 miljoonaa euroa vuosina 2027-2029, mikä tarkoittaa vuositasolla noin 70 miljoonan euron vaikutusta. Tästä henkilöstöön liittyvien vaikutusten arvioidaan olevan hallinto- ja tukipalvelutehtävissä vuositasolla enintään n. 8 milj. euroa. Lisäksi myös muissa toiminnoissa on mahdollisia henkilöstöön liittyviä vaikutuksia. Todellinen sopeutustarve olisi tätäkin suurempi ilman kassan ja rahoitustuottojen käyttöä, jotka on huomioitu laskelmissa.

Talouden tasapainottaminen koostuu useista elementeistä, mutta keskeistä on käyttötalouden menokasvun hillitseminen. Näillä toimilla varmistetaan aidot ja pysyvät rakenteelliset säästöt. Toimintaa on tehostettava ja rakenteita uudistettava. Palveluja on priorisoitava ja niiden välttämättömyyttä arvioitava, samalla kun palvelujen tuottavuutta parannettava.

Talouden tasapainotuksen toimenpiteillä on keskeisiä vaikutuksia vuodelle 2027, jonka takia toimenpiteiden valmistelu tulee käynnistää mahdollisimman nopeasti. Näin vuodelle 2027 asetetut tavoitteet saadaan toteutumaan täysimääräisinä. Toimenpiteiden tarvittavan jatkovalmistelun ja toimeenpanon viivästyminen kasvattaisi sopeutustarvetta ja siirtäisi painetta taloussuunnitelmakauden loppupuolelle, mikä ei ole realistista.

Talouden tasapainotuksen kokonaisuus

Valtuusto päätti vuoden 2026 talousarvion yhteydessä, että kaupunginhallitus käynnistää valmistelun tulevan vuoden kehys-, vero- ja talousarviopäätöksentekoa varten Espoo-tarinassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Talouden tasapainotustyön tehtävänä on varmistaa Espoo-tarinassa hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisen. Tavoitteena on saavuttaa tasapaino vuoden 2029 loppuun mennessä siten, että tasapainotuksella tavoitellaan keskimäärin n. 70 milj. euron vuosivaikutukseen taloussuunnitelmakaudella 2027–2029. Valtuuston päätöksen mukaan tasapainotustyö tulee painottua taloussuunnitelmakauden ensimmäisille vuosille 2027–2028, varmistaen tasapainotuksen kumulatiivinen vaikutus koko taloussuunnitelmakauden ajalle. Valmistelussa tulee huomioida myös keinot, joilla tasapainotuksen hyötyjä voidaan kohdentaa jo vuodelle 2026.

Valtuuston neuvottelutoimikunta pääsi huhtikuun lopussa neuvottelutulokseen Espoon talouden tasapainottamisesta vuosille 2027–2029. Ratkaisun pysyvä vuositason vaikutus vuoden 2029 tasossa on 68,4 miljoonaa euroa, ja lainanottotarvetta vähentävä kokonaisvaikutus vuosina 2026–2029 on 222 miljoonaa euroa. Kaupungin lainakannan kasvu pystytään pysäyttämään siten, että lainamäärä asukasta kohden pysyy samalla tasolla kuin vuonna 2025. Neuvottelutulos vastaa Espoo-tarinaa perustuvia, etukäteen asetettuja tavoitteita.

Talouden tasapainotuksen käyttötalouden toimenpiteiden taloussuunnitelmakauden yhteisvaikutus on 158,9 milj. euroa, joista tulonlisäyksiä on 22,6 milj. euroa ja menovähennyksiä 136,3 milj. euroa.

Valtuusto on 8.6.2026 hyväksynyt vuoden 2027 talousarvion kehysten sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmakehysten, jotka perustuvat Espoo-tarinan keskeisiin linjauksiin, valtuuston 4.12.2025 hyväksymään vuoden 2026 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan 2027–2028 sekä talouden tasapainotuksen neuvottelutulokseen. Valtuuston kehyspäätöksen toteutuminen edellyttää sen taustalla olevien ja valtuuston 8.6. tiedoksi merkitsemien tasapainotuksen valmistelukehotusten toteuttamista.

Yhteistoimintaneuvottelujen käynnistäminen

Valtuusto 8.6. kokouksessaan merkitsi tiedoksi valtuuston neuvottelutoimikunnan neuvottelutuloksen talouden tasapainotuksesta ja hyväksyi vuoden 2027 talousarvion kehysten sekä vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman kehysten. Lisäksi valtuusto kehotti kaupunginjohtajaa ryhtymään tarvittaviin jatkovalmisteluihin neuvottelutuloksen mukaisesti. Keskeisenä tavoitteena on turvata toimintakykyinen Espoo 2030-luvulla. Tämä edellyttää tuottavuuden parantamista palvelujen järjestämisessä sekä johtamisessa, asiantuntijatyössä, hallinto- ja tukitehtävissä. Uusien toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto sekä teknologian hyödyntäminen ovat keskeinen osa tuottavuuden parantamisessa. Organisaation kehittäminen ja rakenteelliset muutokset tukevat Espoo-tarinan tavoitteissa onnistumista, kaupungin johtamista, sujuvoittaa prosesseja, yksinkertaistaa organisaation rakennetta ja kehittää taloudellista vaikuttavuutta.

Talouden tasapainotuksen neuvottelutuloksen ja edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi on aloitettava henkilöstöä (työ- ja

virkasuhteiset) koskevat yhteistoimintaneuvottelut.

Yhteistoimintaneuvottelujen tarkoituksena on käsitellä suunniteltujen toimenpiteiden perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja henkilöstömenosäästöjen saavuttamiseksi vuoden 2027 talousarviossa ja valtuustokauden aikana. Jatkovalmistelussa ja neuvotteluissa tulee arvioida kaikkia mahdollisia keinoja henkilöstömenosäästöjen saavuttamiseen.

Yhteistoimintaneuvottelujen aikana tullaan käymään läpi toimialojen ja tulosyksiköiden esittämiä sopeuttamistoimia ja toiminnan muutoksia sekä niiden mahdollisia vaikutuksia henkilöstöön. Yhteistoimintaneuvottelut kestävät vähintään kuusi viikkoa.

Yhteistoimintaneuvottelujen piirissä on Espoon kaupungin koko henkilöstö. Henkilöstön mahdollisia vähentämistoimia ei tulla lähtökohtaisesti esittämään perusopetuksen, lukion ja varhaiskasvatuksen suoriin opetus- ja kasvatustehtäviin. Työtehtäviin liittyviä toiminnan järjestelyjä voidaan kuitenkin toteuttaa, mikä voi tarkoittaa työpisteen tai tehtävien ja tehtävänkuvien muutoksia sekä toiminnan keskittämistä ja uudelleen organisoimista. Arvioitu vähennystarve on kaupunkitasolla enintään 300 henkilötyövuotta.

Yhteistoimintamenettelyllä turvataan henkilöstön vaikutusmahdollisuudet lain piirissä olevissa työnantajan päätösasioissa. Muutokset on lain hengen mukaisesti suunniteltava vuoropuhelussa henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (myöh. yhteistoimintalaki) 4 §:n 2 momentin mukaan jos kunnan tai hyvinvointialueen talousarvioehdotuksessa edellytetään sellaisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaisi useita irtisanomisia, osa-aikaistamisia, lomautuksia taikka merkittäviä heikennyksiä palvelussuhteiden ehdoissa, toimenpiteitä on käsiteltävä yhteistoimintamenettelyssä ennen kuin kunnanhallitus tai aluehallitus tekee kunnan- tai aluevaltuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi